

**UCHWAŁA NR XXXIX/407/2023
RADY GMINY DOBRE**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j. t. Dz. U. 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobre.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Waldemar Szymański

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Dobre

z dnia

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DOBRE NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRE	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno-techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	22
Kultura	26
Sport, rekreacja i turystyka	28
Rynek pracy	31
Gospodarka.....	33
Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska.....	35
Organizacje pozarządowe	37
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DOBRE.....	39
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	42
Bezrobocie	47
Bezdomność.....	49
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	50
Alkoholizm	50
Narkomania	55
Uzależnienia behawioralne.....	57
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	60
Ubóstwo	68
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	70
Przemoc domowa.....	72
Problemy w środowisku szkolnym	83
Używanie substancji psychoaktywnych	83

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	90
PODSUMOWANIE	93
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	96
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	106
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	107
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	127
ANALIZA RYZYKA	128
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	131
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	133
ZMIANY W STRATEGII.....	134
PROGRAMY I PROJEKTY.....	134
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	135
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	136
SPIS TABEL	137
SPIS RYSUNKÓW	138
SPIS WYKRESÓW.....	138
BIBLIOGRAFIA.....	140
Spis publikacji.....	140
Źródła internetowe.....	141

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,

- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Dobre. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Dobre przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od września do października 2023. W badaniach ankietowych wzięło udział 118 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dobre, 118 rodziców uczniów, 34 nauczycieli oraz 7 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto, w badaniach wzięło udział łącznie 156 uczniów szkół podstawowych (63 uczniów klas piątych i szóstych oraz 93 uczniów klas siódmych i ósmych).

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Dobre wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy oraz podsumowanie najważniejszych problemów. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera wizję i misję oraz najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Dobre na najbliższe lata, które są ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz wartością docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań w zakresie rozwoju lokalnego
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	<p>Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce,</p> <p>Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,</p> <p>Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,</p> <p>Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny – Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska
Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny – wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne

DOKUMENTY LOKALNE

Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021-2030	Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki i ochrony środowiska; Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie; Cel strategiczny nr 4: Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

Informacje ogólne

Gmina Dobre położona jest w centralo-wschodniej Polsce, w województwie mazowieckim. Pod względem administracyjnym wchodzi w skład powiatu mińskiego.

Gmina graniczy z następującymi gminami: Stanisławów, Strachówka, Korytnica, Wierzbno, Kałuszyn i Jakubów, z którymi ma połączenia za pośrednictwem dróg wojewódzkich i gminnych. Odległość Gminy Dobre od Warszawy wynosi 50 km, od Mińska Mazowieckiego – 20 km, od Siedlec – 56 km.

Powierzchnia całkowita Gminy Dobre obejmuje obszar 12 485 ha. W jej skład wchodzi 42 sołectwa: Adamów, Antonina, Brzozowica, Czarnocin, Czarnogłów, Dobre, Drop, Duchów, Gęsianka, Głęboczyca, Grabniak, Jaczewek, Joanin, Kąty Borucza, Kobylanka, Makówiec Duży, Makówiec Mały, Marcelin, Modecin, Nowa Wieś, Poręby Nowe, Osęczyzna, Pokrzywnik, Radoszyna, Rakówiec, Rąbierz Kolonia, Ruda Pniewnik, Rudno, Rudzienko, Sąchocin, Sołki, Poręby Stare, Świdrów, Walentów, Wólka Czarnogłowska, Wólka Kobylańska, Wólka Kokosia, Wólka Młęcka, Młęciny, Rynia. Największą miejscowością jest Dobre, zaś najmniejszą – Marcelin.

Przez Gminę przebiegają ważne drogi kołowe:

- wojewódzka - Nr 637 Warszawa - Sulejówek - Stanisławów - Węgrów (w relacji zachód - wschód),
- krajowa Nr 50 Płońsk - Sochaczew - Mszczonów - Góra Kalwaria - Mińsk Mazowiecki - Ostrów Mazowiecka (północno-zachodnia część Gminy).

Gmina Dobre to gmina typowo rolnicza, gdzie brak jest większych zakładów produkcyjnych. Bliskość aglomeracji warszawskiej oraz dobre połączenie komunikacyjne powodują, że wielu mieszkańców Gminy podejmuje pracę poza miejscem zamieszkania.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Dobre w powiecie mińskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2022 r. Gmina Dobre liczyła 5 833 mieszkańców; z czego 49,43% stanowią kobiety (2 883), a 50,57% mężczyźni (2 950). Współczynnik feminizacji dla Gminy Dobre wynosił 98 (na 100 mężczyzn przypadają 98 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mieszkańców zmalała o 2,85%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku

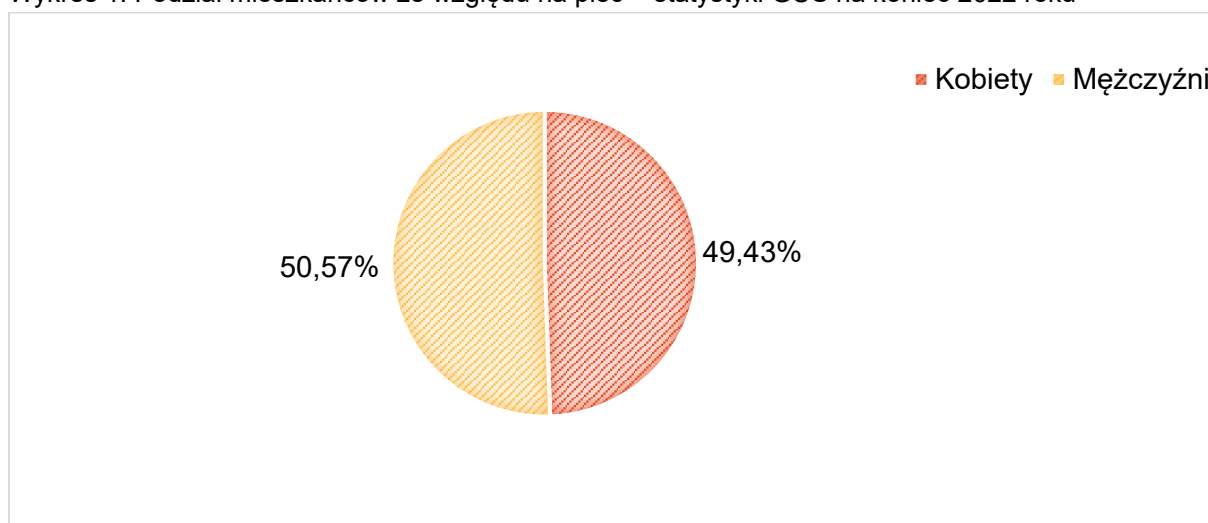

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2018	6 004 osoby
rok 2019	5 985 osób
rok 2020	5 913 osób
rok 2021	5 883 osoby
rok 2022	5 833 osoby
kobiety	
rok 2018	2 969 kobiet
rok 2019	2 955 kobiet
rok 2020	2 919 kobiet
rok 2021	2 901 kobiet
rok 2022	2 883 kobiety

mężczyźni	
rok 2018	3 035 mężczyzn
rok 2019	3 030 mężczyzn
rok 2020	2 994 mężczyzn
rok 2021	2 982 mężczyzn
rok 2022	2 950 mężczyzn

Mieszkańcy Gminy Dobre zawarli w 2022 roku 15 małżeństw, co odpowiada 2,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

W 2022 roku zarejestrowano 47 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 52 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla Gminy Dobre -5. W tym samym roku odnotowano 1 zarejestrowanie z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnego wymeldowania za granicę - dało to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Gminę Dobre charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2022 roku wyniósł -52. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -8,89 na 1000 mieszkańców. W 2022 roku urodziło się 47 dzieci, w tym 46,8% dziewczynek i 53,2% chłopców. W tym samym czasie odnotowano 99 zgonów, co odpowiada 16,92 zgonom na 1 000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2022 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2018: -14,
- rok 2019: -21,
- rok 2020: -15,
- rok 2021: -32,
- rok 2022: -52.

Urodzenia żywe (ogółem):

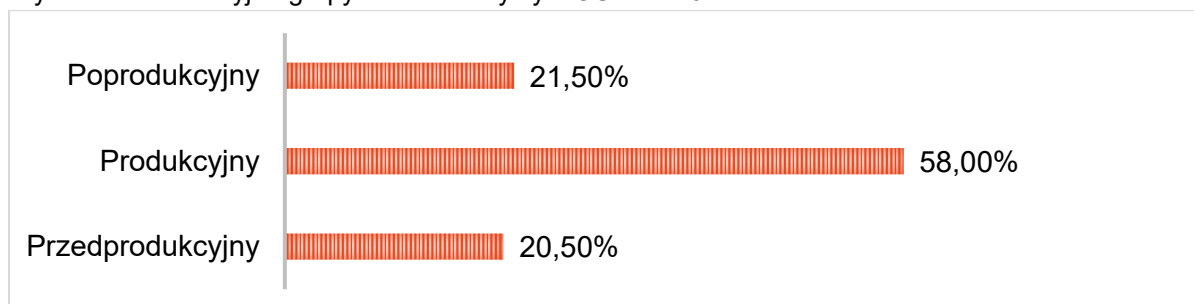
- rok 2018: 61 osób,
- rok 2019: 55 osób,
- rok 2020: 60 osób,
- rok 2021: 60 osób,
- rok 2022: 47 osób.

Zgony (ogółem):

- rok 2018: 75 osób,
- rok 2019: 76 osób,
- rok 2020: 75 osób,
- rok 2021: 92 osoby,
- rok 2022: 99 osób.

Dane statystyczne na koniec roku 2022 wskazują, że 58,00% mieszkańców z terenu Gminy Dobrze jest w wieku produkcyjnym, 20,50% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 21,50% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Dobrze

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Na terenie Gminy Dobre funkcjonują następujące placówki:

- Gminny Żłobek w Dobrem „Małe Zuchy”,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrem, w którego skład wchodzi Szkoła Podstawowa im. Konstantego Laszczki oraz Przedszkole,
- Szkoła Podstawowa im. Piotra Wysockiego w Dropiu,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Młęczynie.

Liczba dzieci w Gminnym Żłobku:

- rok 2020/2021 – 50 dzieci,
- rok 2021/2022 – 46 dzieci,
- rok 2022/2023 – 50 dzieci.

Gminny Żłobek w Dobrem „Małe Zuchy” jest placówką publiczną, która zapewnia opiekę dla 50 dzieci w wieku od 20 tygodnia do 3 roku życia. Posiada wykwalifikowaną kadrę, która oprócz pełnej opieki i pielęgnacji oferuje maluszkom kreatywne spędzanie czasu, naukę oraz kształtowanie nowych umiejętności poprzez zabawę.

Liczba dzieci w szkołach podstawowych z terenu gminy

Zespół Szkolno- Przedszkolny w Dobrem:

- rok 2020/2021 – 529 (w tym 62 w przedszkolu),
- rok 2021/2022 – 528 (w tym 62 w przedszkolu),
- rok 2022/2023 – 544 (w tym 91 w przedszkolu).

Szkoła Podstawowa w Dropiu:

- rok 2020/2021 – 79 dzieci,
- rok 2021/2022 – 66 dzieci,
- rok 2022/2023 – 69 dzieci.

Szkoła Podstawowa w Młęczynie:

- rok 2020/2021 – 73 dzieci,
- rok 2021/2022 – 77 dzieci,
- rok 2022/2023 – 73 dzieci.

W 2022 roku wypłacono dla uczniów 24 stypendia socjalne oraz 108 stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.

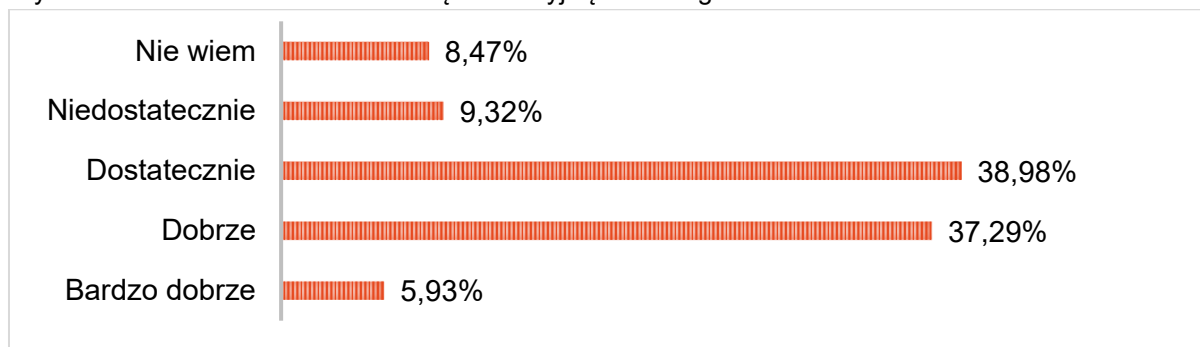
W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 118 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dobrze, w tym: 86 kobiet oraz 32 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 60,17% ogólnej próby badawczej. Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 72,03% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (48,31%). Ponadto, badani mieszkańcy reprezentowali najczęściej czteroosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 55,93% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 14,41% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest niewystarczająca. Pozostałe 29,66% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 62,71% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 17,80% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 19,49% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 38,98% ocenił na poziomie dostatecznym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 37,29% przyznało, że oferta jest dobra, a 9,32% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Następnie 5,93% oceniło bardzo dobrze ofertę edukacją gminy. Pozostałe 8,47% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Kilku badanych mieszkańców zwróciło uwagę na konieczność wprowadzenia dodatkowego języka obcego, jak również zwiększenia liczby kół zainteresowań oraz zajęć dodatkowych dla dzieci.

Opieka Zdrowotna

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Dobrze zapewniają dwa podmioty:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dobre Zdrowie”, który oferuje opiekę lekarza rodzinnego, lekarza internisty, lekarza pediatri oraz lekarza stomatologa wraz z pomocą stomatologiczną,
- Przychodnia lekarska „BEAMED” Beata Bielecka, która oferuje opiekę lekarza rodzinnego, pediatri, internisty oraz usługi komercyjne specjalistów takich jak: neurolog, laryngolog, endokrynolog, kardiolog, okulista oraz lekarz medycyny pracy.

Przechodnie realizują zadania w formie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na podstawie umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz leczenia stomatolog dla dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat. Podstawowe usługi obejmują udzielanie pacjentom konsultacji lekarzy rodzinnych internistów i pediatri. W ramach działalności prowadzona jest poradnia dziecięca oraz ogólna. W strukturach przychodni funkcjonują gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, realizujące opiekę zdrowotną nad uczniami terenu Gminy Dobrze. Na potrzeby poradni podstawowej funkcjonują gabinety zabiegowe z punktem pobrań do badań laboratoryjnych, gabinet EKG, a także punkt szczepień.

Ponadto, na terenie Gminy Dobrze prowadzone są bezpłatne badania słuchu oraz wzroku. Działa także rehabilitacja oraz sklep rehabilitacyjny ze sprzętem i zaopatrzeniem medycznym.

Co więcej, na terenie Gminy Dobrze funkcjonuje prywatny gabinet stomatologiczny. Specjalistyczną opiekę zdrowotną dla mieszkańców Gminy Dobrze świadczy również Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim, który zapewnia opiekę na 6 o oddziałach: kardiologiczno-internistycznym, dziecięcym, noworodkowym, ginekologiczno-położniczym, chirurgicznym oraz intensywnej terapii.

Według danych z GUS, w 2022 roku udzielono 30 074 porady w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 30 074 porady w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

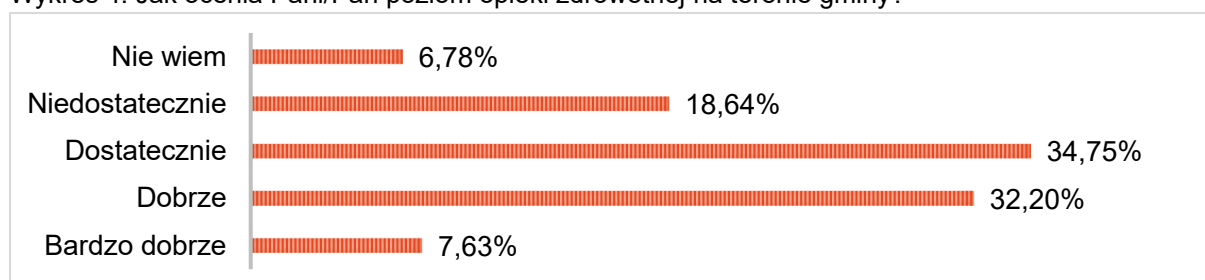
Ponadto, na terenie Gminy Dobre funkcjonują dwie ogólnodostępne apteki.

Zarówno proces starzenia się społeczeństwa, jak i coraz powszechniej występujące choroby cywilizacyjne (otyłość, cukrzyca, nadciśnienie, choroby serca), będą miały coraz większy wpływ na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na dostęp do opieki zdrowotnej oraz profilaktyki chorób. Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Dobre występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiemi. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Ponadto, 34,75% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 32,20% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra, a 18,64% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest niedostateczna. Z kolei, 7,63% oceniło ją jako bardzo dobrą, a pozostałe 6,78% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Z przedstawionych danych przez NZOZ „Dobre Zdrowie” wynika, iż 2022 roku realizowano 4 programy profilaktyczne. W ośrodku realizowane były usługi z zakresu: podstawowej opieki lekarskiej, jak również ośrodek świadczył usługi leczenia stomatologicznego. Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób przebywających pod opieką lekarzy oraz pod opieką pielęgniarek POZ. Pracownicy ośrodka przyznali, iż z roku na rok zauważalna jest zmniejszająca się liczba urodzeń oraz zwiększająca się liczba osób z chorobami przewlekłymi.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ;

- rok 2020 – 4 762 osoby,
- rok 2021 – 4 402 osoby,
- rok 2022 – 4 243 osoby.

Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek POZ:

- rok 2019 – 4 713 osób,
- rok 2020 – 4 397 osób,
- rok 2021 – 4 238 osób.

Tabela 3. Realizowane programy profilaktyczne przez NZOZ „Dobre Zdrowie”.

Programy profilaktyczne realizowane w 2022 roku
<ul style="list-style-type: none">➤ Pielęgnacja dziecka – obserwacja w kierunku chorób wieku dziecięcego, alergii – 4 osoby,➤ Przeciwdziałanie przeciw nikotynizmowi – 30 osób,➤ Zdrowy styl życia i aktywność fizyczna w naszym życiu – 15 osób,➤ Cukrzyca choroba cywilizacyjna – 30 osób.

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Dobre dba przede wszystkim Komisariat Policji w Stanisławowie. Ponadto, na terenie Gminy Dobre funkcjonuje Punkt Przyjęć Dzielnicowego Policji. Działanie takiej komórki w znacznym stopniu ułatwia mieszkańcom możliwość kontaktu ze swoim dzielnicowym oraz zwiększa poczucie bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Co więcej, na terenie Gminy Dobre działa 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Dobre,
- OSP Rudzianko,
- OSP Poręby Nowe,
- OSP Czarnogłów,
- OSP Młęcin,
- OSP Rynia,
- OSP Brzozowica,
- OSP Sołki,
- OSP Nowa Wieś.

W 2022 roku w Gminie Dobre stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 76 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,10 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Dobre wynosi 68,40% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Dobre najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 8,24 (wykrywalność 63%) oraz przeciwko mieniu - 5,68 (wykrywalność 35%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,71 (98%), o charakterze gospodarczym - 2,28 (52%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,30 (93%).

Z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Stanisławowie wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.

Tabela 4. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	8
	rok 2021	11
	rok 2022	7
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	1
	rok 2021	1
	rok 2022	2
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	rok 2020	1
	rok 2021	0
	rok 2022	0

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Dobre była kradzież z włamaniem, a kolejno kradzież mienia.

Tabela 5. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba przestępstw
kradzież z włamaniem	rok 2020	15
	rok 2021	7
	rok 2022	12

fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	9
	rok 2021	9
	rok 2022	2
pobicie	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
uszkodzenie mienia	rok 2020	3
	rok 2021	5
	rok 2022	2
kradzież mienia	rok 2020	9
	rok 2021	2
	rok 2022	12
inne	rok 2020	90
	rok 2021	83
	rok 2022	72

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych postępowań:

rok 2020:

- znęcanie się nad rodziną – 9 / 4 / 9
- groźba karalna – 4 / 3 / 4
- uchylanie się od płacenia alimentów – 18 / 4 / 18
- inne – 90 / 54 / 90

rok 2021:

- znęcanie się nad rodziną – 8 / 2 / 8
- groźba karalna – 2 / 1 / 2
- uchylanie się od płacenia alimentów – 19 / 14 / 19
- inne – 83 / 66 / 83

rok 2022:

- znęcanie się nad rodziną – 4 / 2 / 4
- groźba karalna – 2 / 1 / 2
- uchylanie się od płacenia alimentów – 3 / 2 / 3
- inne – 72 / 60 / 72

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020 – wszczęcie 18 procedur NK,
- rok 2021 – wszczęcie 18 procedur NK,
- rok 2022 – wszczęcie 46 procedur NK.

Kultura

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

W Gminie Dobrze funkcjonuje kilka instytucji kultury. Wśród nich wyróżnić należy:

- Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Dobrem,
- Muzeum Konstantego Laszczki.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi działalność społeczno-kulturalną. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury to również oferta wielu kół zainteresowań tj.:

- koło plastyczne,
- koło wokalo-muzyczne,
- koło teatralne,
- język angielski,
- zajęcia sensoryczne.

Corocznie GOK jest współorganizatorem Dożynek Gminnych oraz Świąta Truskawki.

Realizacją, zadań własnych Gminy zakresie oświaty i kultury zajmuje się również Gminna Biblioteka Publiczna, która znajduje się w budynku Szkoły Podstawowej w Dobrem.

Głównym celem pracy kulturalno-oświatowej w bibliotece jest rozbudzenie zainteresowania książką w środowisku lokalnym. Biblioteka w swoim kalendarzu imprez ma stałe wydarzenia kulturalne, zachęcające do aktywnego uczestniczenia lokalną społeczność. Są to m.in.:

- konkursy recytatorskie: „Warszawska Syrenka”, „Kornela Makuszyńskiego” i „Michaliny Chełmońskiej-Szczepańskiej”,
- spotkania autorskie, które skupiają znane osoby świata literackiego,
- lekcje biblioteczne dla przedszkolaków,
- wieczory poezji,
- wystawy.

Ponadto, biblioteka oferuje:

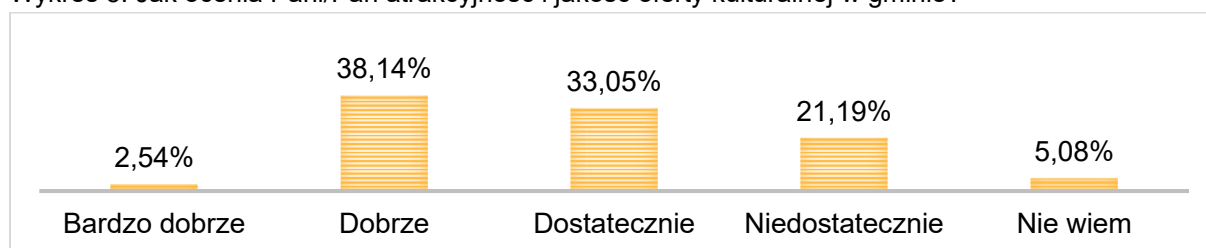
- książki z zakresu literatury pięknej dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- literaturę popularnonaukową ze wszystkich dziedzin wiedzy,
- dostęp do Internetu.

W ciągu 2022 roku z usług biblioteki skorzystało 8 619 czytelników. Według danych z 2022 roku Gminna Biblioteka Publiczna posiadała księgozbiór liczący 15 213 wolumenów. W placówce zatrudnionych było 2 pracowników.

Spółeczne Muzeum Konstantego Laszczki powstało w 1971 roku i stało się miejscem prezentującym sztukę rzeźbiarza. Muzeum powstało głównie dzięki staraniu Jana Zycha - kierownika tutejszej szkoły oraz przyjaciela artysty, a także zorganizowanego przez niego Społecznego Komitetu Muzeum Laszczki. Wśród prac znalazły się rzeźby, płaskorzeźby, medaliony oraz plakaty, przedstawiające m.in. Józefa Piłsudskiego, Stefana Batorego, Mikołaja Kopernika, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Stanisława Wyspiańskiego oraz rodzinę artysty, a także sceny rodzajowe i tematykę symboliczną oraz sakralną.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dobrym (38,14%). Z kolei, 33,05% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dostateczne, a 21,19% przyznało, iż oferta kulturalna jest niedostateczna. Następnie 2,54% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 5,08% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

W ramach poszerzenia oferty kulturalnej, jako zasadne mieszkańcy wskazali na rozszerzenie oferty kulturalnej dla osób dorosłych.

Sport, rekreacja i turystyka

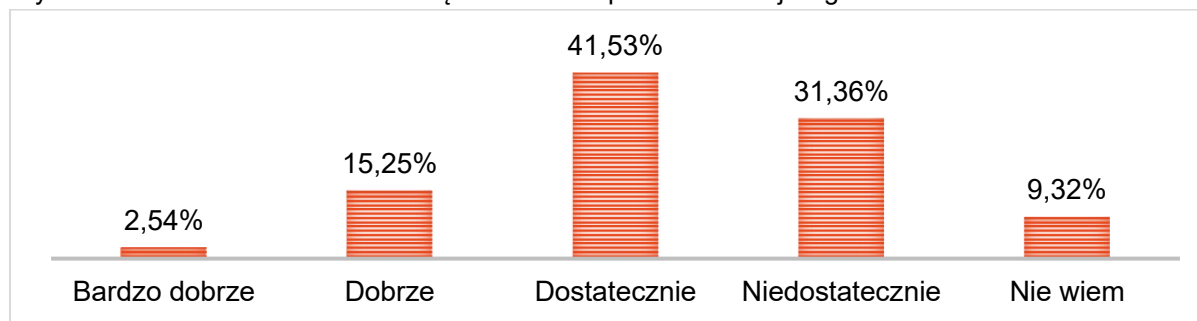
Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy.

W Gminie Dobrze brakuje specjalistycznego ośrodka zajmującego się sportem i rekreacją. Bazę tej działalności stanowią szkolne boiska sportowe. Takie zaplecze sportowe jest jednak niewystarczające i nie jest na odpowiednim poziomie technicznym. Istnieje potrzeba stworzenia nowych obiektów sportowych, podniesienia standardu już istniejących i ich należytego zagospodarowania.

Ponadto, na terenie gminy funkcjonuje Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Dobrze, którego statusowym celem jest krzewienie kultury fizycznej i sportu, ochrona i promocja zdrowia oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. W ramach swej działalności Stowarzyszenie utworzyło Gminny Klub Sportowy Dobrze, który prowadzi Akademię Piłkarską.

Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 41,53% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym. Z kolei, 31,36% uznało, że zasoby są niedostateczne, natomiast 15,25% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest dobra. Kolejno 2,54% oceniło tą ofertę bardzo dobrze, a pozostałe 9,32% nie wyraziło swojej opinii.

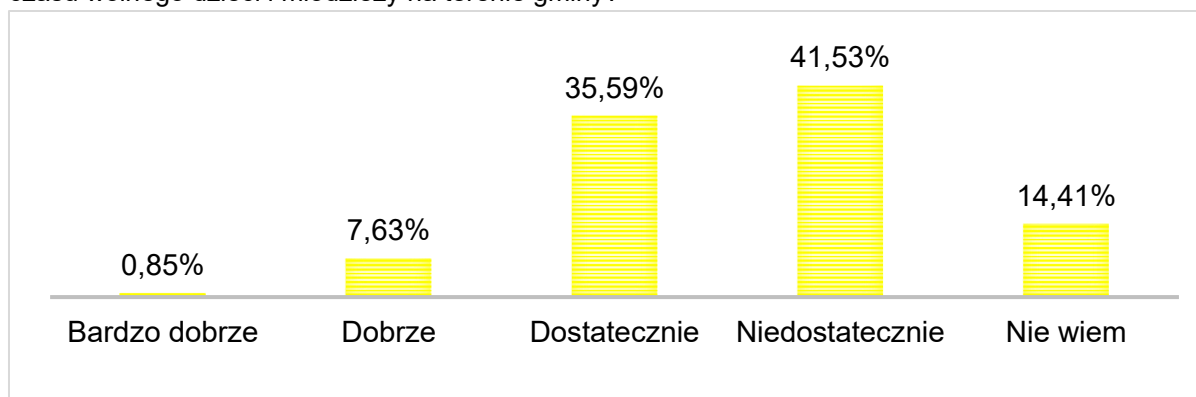
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Co więcej, w zakresie poprawy oferty sportu i rekreacji w gminie mieszkańcy wskazali na konieczność otwarcia boisk szkolnych, organizacji imprez sportowych gminnych oraz wprowadzenia do oferty zajęć sportowych dla dorosłych.

Ponadto, 41,53% ankietowanych mieszkańców oceniło niedostatecznie działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 35,59% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dostateczna, a 7,63% stwierdziło, iż jest ona dobra. Następnie 0,85% uznało, że działania gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a pozostałe 14,41% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

W zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy wskazano przede wszystkim na organizację wycieczek, wyjść oraz spotkań dla dzieci i młodzieży.

Ze względu na swoje położenie Gmina Dobre ma potencjalnie szansę rozwijać turystykę, szczególnie turystykę wiejską, agroturystykę i turystykę krajoznawczą. Silnym atutem Gminy Dobre w zakresie rozwoju turystyki są:

- atrakcyjne położenie - dotyczy to szczególnie obszarów wzdłuż rzek przepływających przez Gminę, co stanowi też duży potencjał rozwojowymi w tym zakresie,
- położenie w bliskim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej.

Ponadto, na terenie Gminy Dobre występują atrakcyjne obszary do uprawiania turystyki rowerowej i konnej, a także występują atrakcyjne miejsca pod budownictwo

letniskowe. W miejscowości Młęcin funkcjonuje stadnina koni, która świadczy usługi jeździeckie, przejażdżki konne i dorożką.

Na terenie Gminy Dobre wartość zabytkową przedstawiają głównie obiekty budownictwa sakralnego, zespoły dworsko-pałacowe oraz w największym stopniu wiejskie obiekty budownictwa drewnianego. Do najciekawszych obiektów zabytkowych można zaliczyć:

- Kościół murowany, lata 1873-1878 - Dobre,
- Pozostałości parku, druga połowa XIX w. - Kobylanka,
- Młyn wodny – koniec XIX w, spalony i odbudowany, murowany 1940r., obecnie elektryczny - Makówiec,
- Dwór drewniano - murowany, druga połowa XIX w. oraz park, druga połowa XIX w. - Nowa Wieś,
- Dwór murowany z przełomu XIX/XX w. oraz pozostałości parku z końca XIX w. - Piwki,
- Dwór murowany z pierwszej połowy XIX w. oraz Park z pierwszej połowy XIX w. - Rudzienko.

Wśród pozostałych obiektów przedstawiających wartość zabytkową znajdujących się na terenie Gminy Dobre na uwagę zasługują: Dobre - szkoła i dzwonnica, Czarnogłów - kaplica, Głęboczyca - zagroda wiejska, Kobylanka - dwór, Młęcin - pozostałości zespołu dworskiego i zagroda wiejska, Nowa Wieś - obory dworskie, Pełkowizna - zespół młyna, Piwki – obora dworska, Rudzienko - zespół dworski, Rynia - zagroda wiejska, Wólka Młęcka - kaplica. Ponadto, na terenie Gminy zachowane są w wielu miejscowościach stare, prezentujące lokalną tradycję architektoniczną budynki mieszkalne.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2022, w Gminie Dobrze pracowało 2 537 osób w gospodarce narodowej, w tym: 1 164 kobiet oraz 1 373 mężczyzn. W 2022 roku na terenie Gminy Dobrze na 1 000 mieszkańców pracowało około 435 osób.

Tabela 6. Liczba osób pracujących w latach 2018-2022

Liczba osób pracujących	
pracujący ogółem	
rok 2018	446 osób
rok 2019	454 osoby
rok 2020	469 osób
rok 2021	454 osoby
rok 2022*	2 537 osób
pracujące kobiety	
rok 2018	202 kobiety
rok 2019	209 kobiet
rok 2020	207 kobiet
rok 2021	202 kobiety
rok 2022*	1 164 kobiety
pracujący mężczyźni	
rok 2018	244 mężczyzn
rok 2019	245 mężczyzn
rok 2020	262 mężczyzn
rok 2021	252 mężczyzn
rok 2022*	1 373 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

* Pracujący w gospodarce narodowej wg płci (dane GUS)

W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Dobre wynosiło 5 785,24 PLN, co odpowiada 86.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Ponadto, w 2022 roku 14,3% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Dobre pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,9% w przemyśle i budownictwie, a 23,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Gospodarka

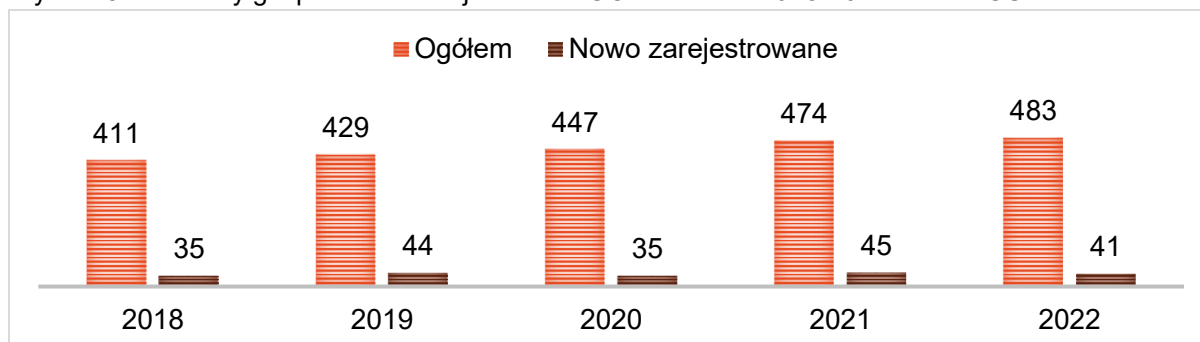
W Gminie Dobrze w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowane były 483 podmioty gospodarki narodowej, z czego 401 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 41 nowych podmiotów, a 27 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (45) podmiotów zarejestrowano w roku 2021, a najmniej (27) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (35) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (13) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Dobrze najwięcej (14) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (465) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,6% (3) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 30,6% (148) podmiotów, a 68,7% (332) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Dobrze najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,7%) oraz budownictwo (24,2%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska

Według danych GUS, zasoby mieszkaniowe Gminy Dobre na koniec 2022 roku szacowane były na 2 282 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 192 314 m². Jak widać w tabeli, baza mieszkaniowa nieznacznie rośnie z roku na rok, a więc sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2020 rok	2021 rok	2022 rok
mieszkania	2 251	2 267	2 282
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	188 578	190 622	192 314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą 23 mieszkania komunalne. Łączna powierzchnia użytkowa lokali wynosiła w 2020 roku 957 m². Z zasobów wydzielone zostało 5 lokali socjalnych.

Ponadto, na przełomie 2017 i 2018 roku wybudowano sieć gazową biegnącą od Rudzianka przez Dobre w kierunku Ryni. W 2018 roku wykonano pierwsze przyłącza do posesji prywatnych, jak również do obiektów publicznych. W 2019, 2020, 2021 i 2022 roku powstały nowe odcinki sieci gazowej. Przez wybudowanie infrastruktury technicznej związanej z dystrybucją gazu ziemnego teren Gminy Dobre zyska na atrakcyjności, będzie przyciągał więcej inwestorów, a także poprawi jakość życia mieszkańców z terenu gminy. W/w inwestycja poprawi również stan środowiska naturalnego poprzez zmianę opału z węgla na gaz ziemny.

Gmina Dobre posiada własną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Dobre obręb Zdrojówki. Oczyszczalnia powstała w 2005 roku, lecz z uwagi na bardzo małą przepustowość w 2017 roku została rozbudowana.

Co więcej, Gmina Dobre z własnych środków od wielu lat dofinansowuje budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2022 roku Gmina Dobre przyznała 6 dotacji na podstawie złożonego wniosku. Do ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków Gminy Dobre wpisanych jest łącznie 60 oczyszczalni.

Od 2009 roku Gmina Dobre korzysta z dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na zadania z zakresu utylizacji azbestu. W 2022 roku Gmina Dobre pozyskała z WFOSIGW w Warszawie dotację na „Demontaż, odbiór, transport i utylizację azbestu w Gminie Dobre”. W wyniku realizacji tego przedsięwzięcia z terenu gminy zostało odebranych i unieszkodliwionych 158,00 ton wyrobów zawierających azbest.

Obsługę selektywnej zbiórki odpadów komunalnych tj. odbiór i zagospodarowanie z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Dobre w 2022 roku prowadziła firma EKO-SAM BIS. Ponadto, w miejscowości Makówiec Duży znajduje się składowisko odpadów komunalnych.

Od 21.05.2021 roku w Urzędzie Gminy Dobre działa punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. Dotychczas pomocy w wypełnieniu i złożeniu wniosków o dofinansowanie udzielono 54 mieszkańcom.

Ponadto, Gmina Dobre otrzymała dotację na realizację zadania pn. „ Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i opakowań typu „Big Bag”.

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje te są kluczowym ogniwem rozwoju społecznego w skali lokalnej, a jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

Dzięki bliskiej współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami gminy, łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób skuteczniej i efektywniej wypełniać nakreślone zadania, które mogą być istotnym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Dobre:

- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Dobre,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Dobrzańskiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrem,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzozowicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Wisi,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Porębach Nowych,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnogłowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ryni,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sołkach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzienku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Młęcinie.

Ponadto, na terenie Gminy Dobre działają następujące Koła Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Rudzienku „Rudzienianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Czarnogłów,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrem „Dobrzynianki”
- Koło Gospodyń Wiejskich w Młęcinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sołkach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Głębozczy „Głęboczanki”,

- „DOBRE BABKI” Koło Gospodyń Wiejskich w Modecinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Rynianki” w Ryni,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Rakowianki” w Rakówcu,
- Koło Gospodyń Wiejskich Ulijanki w Joaninie.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DOBRE

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Dobrze. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Dobrze

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	4,09
narkomania	2,91
wzrost przestępczości	2,98
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,96
bezrobocie	3,37
ubóstwo	3,40
przemoc	3,28
uzależnienia behawioralne	2,84

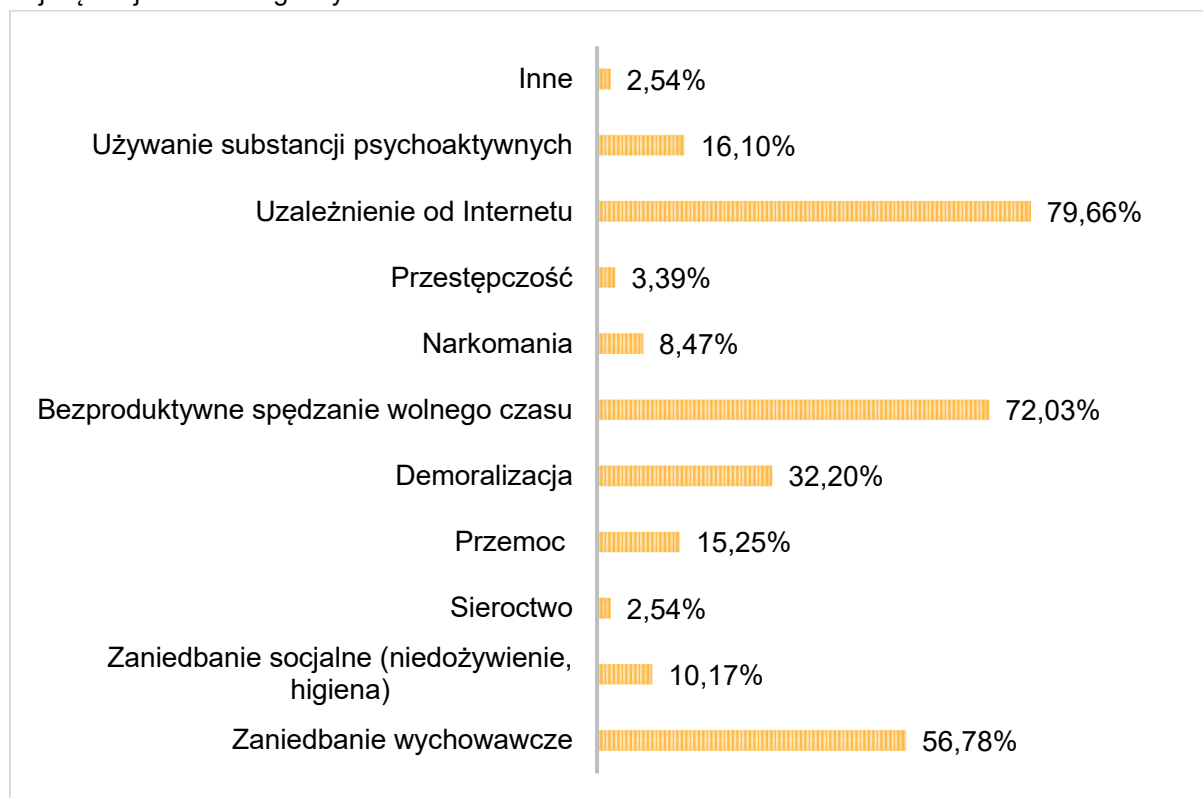
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 4,09. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Dobrze okazały się: problem ubóstwa, problem bezrobocia oraz problem przemocy. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mieszkańcy mogli również wskazać inne

najważniejsze problemy w ich środowisku. Wśród nich znalazły się: wykluczenia komunikacyjne, wykroczenia drogowe oraz brak oświetlenia ulicznego w nocy.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Dobrze w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu wskazane przez 79,66% badanych mieszkańców. Kolejno 72,03% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 56,78% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 32,20% dostrzega demoralizację, a 16,10% na używanie substancji psychoaktywnych. Kolejno 15,25% wskazało na przemoc, 10,17% na zaniedbanie socjalne, 8,47% na narkomanie, 3,39% na przestępczość, a 2,54% na sieroctwo oraz uzależnione od telefonów i zaburzenia nastroju.

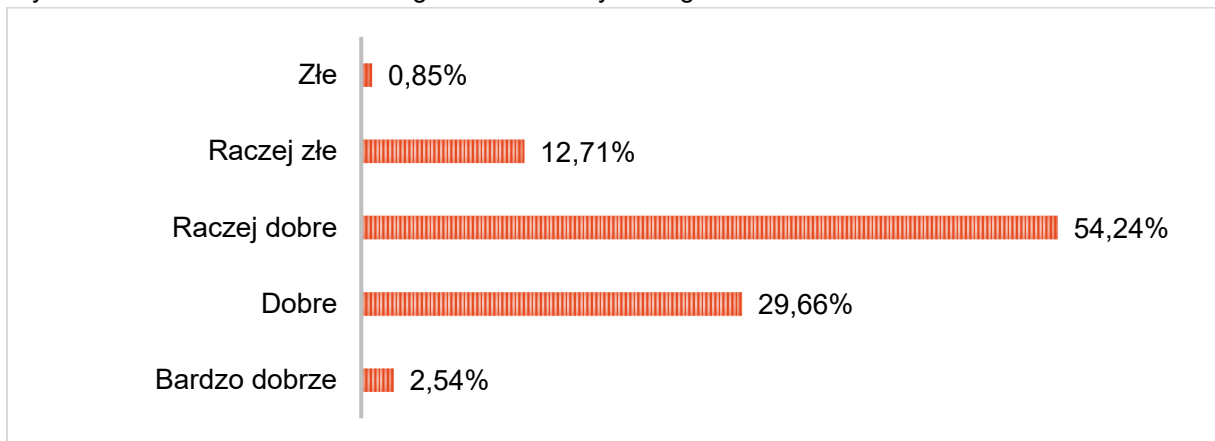
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 54,24% badanych respondentów. Następnie 29,66% oceniło je jako dobre, a 12,71% przyznało, iż są one raczej złe. Kolejno 2,54% stwierdziło, że są one bardzo dobre, a pozostałe 0,85% zaznaczyło, iż są one złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 44,07% zaznaczyło, iż jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Kolejno 39,83% przyznało, iż jest ona dobra, a 12,71% zaznaczyło, że jest ona bardzo dobra. Pozostałe 3,39% oceniło ją, jako złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W DOBREM

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, uchwały Nr XII/57/95 Rady Gminy w Dobrem z dnia 30 listopada 1995 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i nadania mu Statutu, uchwały Nr XXV/205/17 Rady Gminy Dobro z dnia 7 czerwca 2017 r. sprawie nadania Statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Dobrem.

Celem pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując posiadane środki możliwości i uprawnienia, zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem w 2022 roku zatrudniał następujących pracowników: kierownika GOPS, trzech specjalistów pracy socjalnej, główną księgową, jednego inspektora oraz jednego referenta.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień.

Tabela 9. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	119
	rok 2021	108
	rok 2022	90
liczba osób w rodzinach	rok 2020	246
	rok 2021	203
	rok 2022	166
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	23
	rok 2021	19
	rok 2022	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 9 osób, które ze względu na wiek i zły stan zdrowia nie były zdolne do samoobsługi i wymagały pomocy osoby drugiej. Pomoc świadczona była w zależności od potrzeby podopiecznego.

Tabela 10. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba osób
świadczenia pieniężne	rok 2020	104
	rok 2021	91
	rok 2022	90
świadczenia niepieniężne	rok 2020	70
	rok 2021	49
	rok 2022	42
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	139
	rok 2021	126
	rok 2022	86
usługi opiekuńcze	rok 2020	10
	rok 2021	10
	rok 2022	9
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	2
	rok 2021	2
	rok 2022	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Dobrem w 2022 roku było ubóstwo, niepełnosprawność, a kolejno długotrwała lub ciężka choroba, bezradność opiekuńczo-wychowawcza i alkoholizm.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba rodzin
niepełnosprawność	rok 2020	52
	rok 2021	41
	rok 2022	34

bezrobocie	rok 2020	23
	rok 2021	19
	rok 2022	10
osoby dotknięte klęską żywiołową	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
ubóstwo	rok 2020	72
	rok 2021	66
	rok 2022	47
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	rok 2020	48
	rok 2021	22
	rok 2022	16
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	70
	rok 2021	49
	rok 2022	31
przemoc domowa	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
alkoholizm	rok 2020	22
	rok 2021	18
	rok 2022	13
narkomania	rok 2020	1
	rok 2021	1
	rok 2022	2
bezdomność	rok 2020	2
	rok 2021	3
	rok 2022	3
ochrona macierzyństwa	rok 2020	18
	rok 2021	11
	rok 2022	8
inne	rok 2020	4
	rok 2021	4
	rok 2022	2

W 2022 roku w związku z inwazją Rosji na Ukrainę GOPS w Dobrem aktywnie wspierał obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Gminy Dobre. W ramach pomocy GOPS organizował zbiórki żywności, odzieży, środków czystości itp., a następnie przekazywał je obywatelom Ukrainy oraz udzielał poradnictwa. Ośrodek realizował także pomoc finansową w ramach Funduszu Pomocy na rzecz obywatelom Ukrainy, z którego wypłacono 87 świadczeń. Ponadto, 29 osobom udzielono pomocy w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na podstawie ustawy o pomocy społecznej (zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci w szkole, wyżywienie dzieci w przedszkolu, zasiłek celowy), a w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych wypłacono 48 świadczeń.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem, w którym wzięło udział 7 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu Gminy Dobre pracownicy GOPS najczęściej wymieniali alkoholizm, niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego, a kolejno nieporadność życiową oraz przemoc domową. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na bezradność opiekuńczo-wychowawczą, ubóstwo oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają konflikty ze współmałżonkiem/partnerem oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a kolejno nadużywanie alkoholu/alkoholizm, uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych) oraz problemy finansowe. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na problemy zdrowotne w rodzinie oraz przemoc domową.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Dobrze zarejestrowanych było 71 osób bezrobotnych, w tym: 44 kobiety oraz 27 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2020 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrosła, natomiast od 2021 roku zaobserwowano spadek. W 2018 roku odnotowano największą liczbę osób długotrwale bezrobotnych.

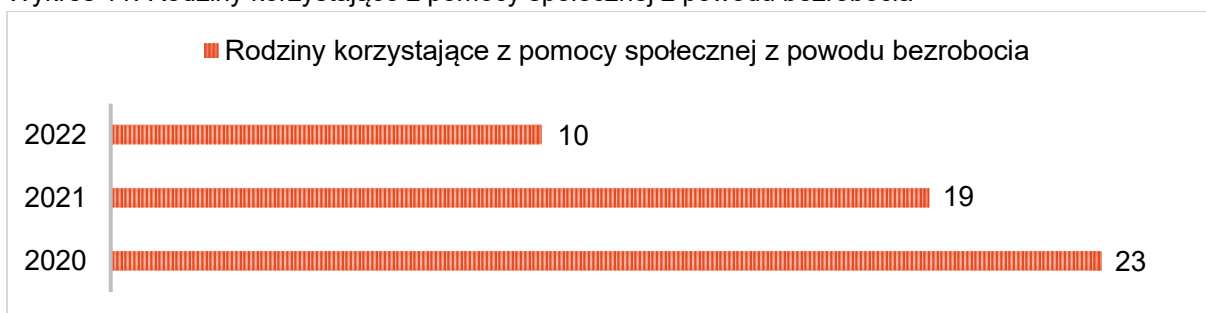
Tabela 12. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2018	92 osoby
rok 2019	88 osób
rok 2020	109 osób
rok 2021	91 osób
rok 2022	71 osób
kobiety	
rok 2018	52 kobiety
rok 2019	55 kobiet
rok 2020	60 kobiet
rok 2021	54 kobiety
rok 2022	44 kobiety
mężczyźni	
rok 2018	40 mężczyzn
rok 2019	33 mężczyzn
rok 2020	49 mężczyzn
rok 2021	37 mężczyzn
rok 2022	27 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2018	61 osób
rok 2019	48 osób
rok 2020	56 osób
rok 2021	56 osób
rok 2022	37 osób

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Dobrze wynosiło w 2022 roku 4,6% (4,6% wśród kobiet i 4,6% wśród mężczyzn). Jest to więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,2%) oraz mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Bezdomność

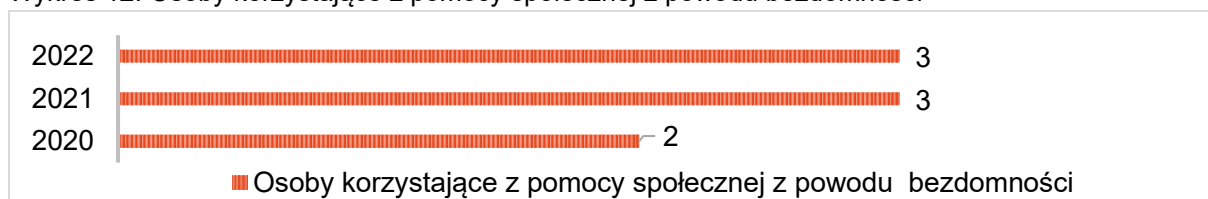
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania³.

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Bezdomność w Gminie Dobrze jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem.

Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

³ Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię⁴.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Dobre wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 44,07% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 33,05% uważa, iż jest to problem powszechny. Z kolei, 19,49% uważa, że są to nieliczne przypadki. Następnie 1,69% uznało, iż ten problem nie występuje na terenie gminy i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

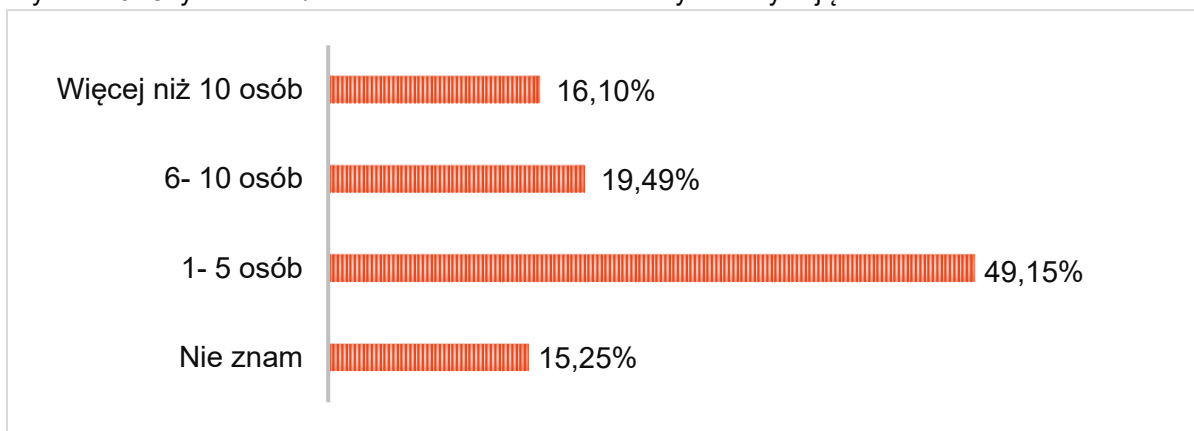
Warto zaznaczyć, iż 61,86% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej, natomiast 38,14% miało przeciwne zdanie w tym temacie.

Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 84,75% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 49,15% do 5 takich osób, 19,49% od 6 do 10 takich osób, a 16,10% zna powyżej 10

⁴ CBOS, Konsumpcja alkoholu w Polsce, Warszawa 2019

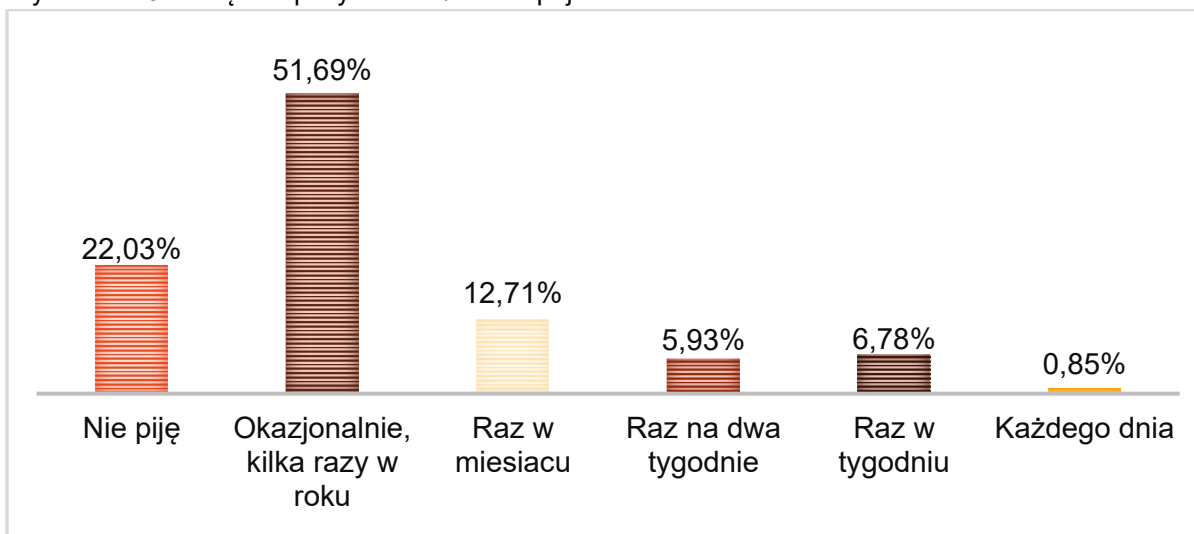
takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 15,25% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Dobrze, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 51,69% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 22,03% zadeklarowało abstynencję. Następnie 12,71% przyznało, iż ma to miejsce raz w miesiącu, a 6,78% spożywa alkohol raz w tygodniu. Kolejno 5,93% spożywa alkohol raz na dwa tygodnie, a pozostałe 0,85% każdego dnia. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 54,24% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 20,34% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Z kolei, łącznie 27,97% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 28,81% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Punkt Informacyjno-Konsultacyjny. Pozostałe 71,19% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Dobre.

Z pozyskanych danych wynika, iż 6,35% uczniów klas piątych i szóstych oraz 29,03% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 29,63% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie

działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2020-2022 liczba wniosków o leczenie odwykowe utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2022 roku przeprowadzono najwięcej rozmów motywujących.

Tabela 13. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2020	4
	rok 2021	4
	rok 2022	5
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	4
	rok 2021	5
	rok 2022	6
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2020	2
	rok 2021	4
	rok 2022	2
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	2
	rok 2021	1
	rok 2022	2
wnioski do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	2
	rok 2021	1
	rok 2022	2
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2020	7
	rok 2021	9
	rok 2022	7

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. rozwiązywania problemów alkoholowych

W 2021 roku liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy Punktu była najwyższa.

Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2020	16
	rok 2021	40
	rok 2022	14
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	16
	rok 2021	40
	rok 2022	14

Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁵.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii to nieliczne przypadki na terenie gminy. Taką odpowiedź zaznaczyło 44,92% badanych mieszkańców. Dla 21,19% jest to problem zauważalny, a dla 5,08% jest to problem powszechny. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (96,61%), jak również osób zażywających narkotyki (63,56%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 6,77% badanych, w tym: 5,08% potwierdziło, że miało to miejsce kilkakrotnie, a 1,69% przyznało, iż był to jednorazowy kontakt.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 9,68% uczniów klas siódmych i ósmych. Ponadto, 33,33% z osób mających za sobą inicjację narkotykową przyznało, iż przebywało pod wpływem narkotyków na terenie szkoły.

⁵ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

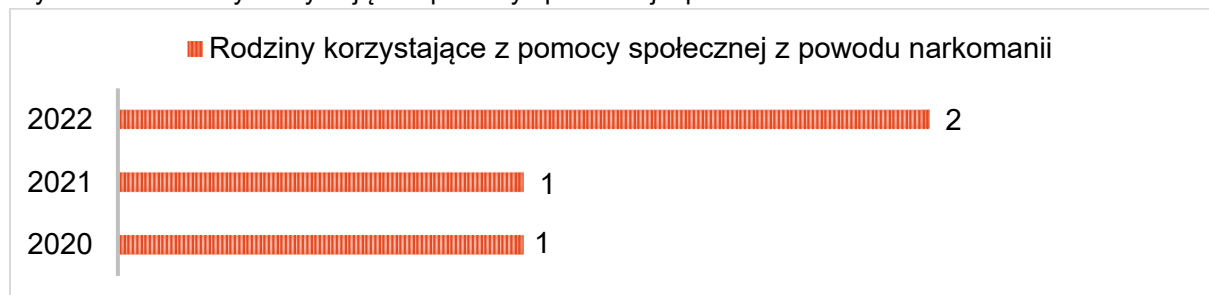
Idąc dalej, należy zaznaczyć, iż wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Ponadto, 7,53% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki.

Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 3,23% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Co więcej, 8,60% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznało się 4,30% uczniów klas siódmych i ósmych.

Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Wykres 16. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.⁶

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Choć dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych (11,11%) oraz nałogowe korzystanie z Internetu wskazane przez 9,52%.

⁶ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 23,66% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że dotyczy ich obsesyjne kupowanie niepotrzebnych rzeczy. Idąc dalej, 22,58% przyznało, iż dotyczy ich nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego, a 19,35% mierzy się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, czyli siecioletizmem.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców, czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 34,75% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Kolejno 20,34% respondentów zauważyło u swoich dzieci problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych, a 19,49% problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 79,41% respondentów. Kolejno wskazali na problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych oraz problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto, 58,82% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

Najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy również okazał się problem nadmiernego korzystania z telefonu komórkowego (fonoholizm). Taką odpowiedź wskazało 39,83% badanych mieszkańców. Kolejno 34,82% mierzy

się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 13,56% przyznało, że dotyczy ich problem nadmiernego objadania się. Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	12,71%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	39,83%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	34,75%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	8,47%
hazardem	0,85%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	11,02%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	13,56%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	3,39%

Ponadto, 27,97% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych. Kolejno 26,27% przyznało, iż jest ona niedostateczna, a 25,42% oceniło ją jako dobrą. Następnie 3,39% przyznało, iż posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a pozostałe 16,95% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Dobre dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Przede wszystkim zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego na przestrzeni ostatnich lat. Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 16. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2018	6 004 osoby
rok 2019	5 985 osób
rok 2020	5 913 osób
rok 2021	5 883 osoby
rok 2022	5 833 osoby
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2018	1 202 osoby
rok 2019	1 198 osób
rok 2020	1 228 osób
rok 2021	1 219 osób
rok 2022	1 199 osób
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2018	3 438 osób
rok 2019	3 400 osób
rok 2020	3 217 osób
rok 2021	3 209 osób
rok 2022	3 165 osób

osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2018	1 364 osoby
rok 2019	1 387 osób
rok 2020	1 468 osób
rok 2021	1 455 osób
rok 2022	1 469 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

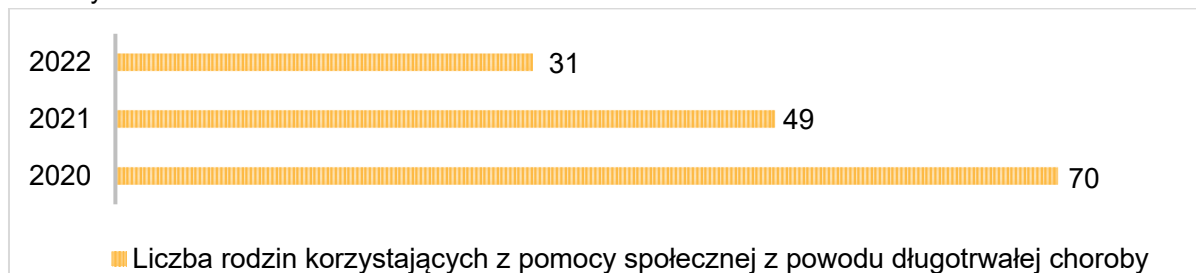
Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Dobrem

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Dobrze:

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022

Celem Programu „Opieka wytchnieniowa” jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, bądź osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności przez czasowe odciążenie ich od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnieniem im czasu na odpoczynek i regenerację. W ramach programu trzech opiekunów osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Dobrze otrzymało usługę opieki wytchnieniowej świadczonej w formie dziennej w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnościami.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status

„bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁷.

⁷ Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela 17. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia. • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.
---	--

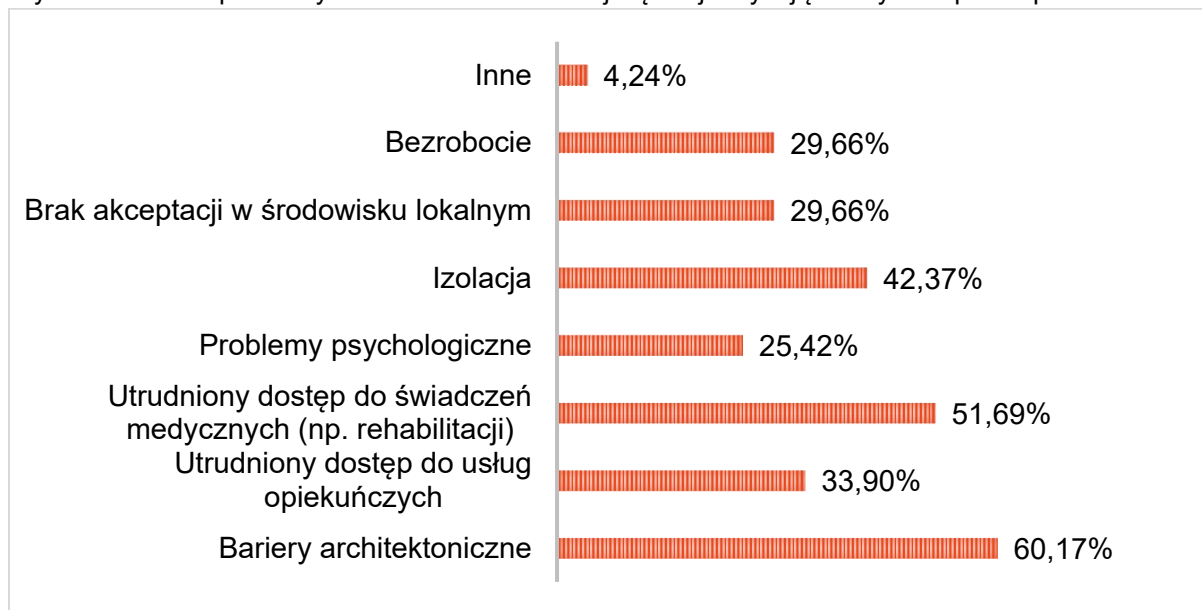
Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne, brak odpowiedniej komunikacji PKS, brak ofert spędzania wolnego czasu, izolację oraz brak akceptacji. Według 57,14% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej wystarczająca, natomiast 28,57% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 14,29% nie wyraziło swojej opinii w tym zakresie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, samotne zamieszkiwanie, brak możliwości rehabilitacji na NFZ w najbliższej okolicy, trudności w używaniu telefonu, brak dostępu do Internetu, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, odrzucenie oraz brak pomocy ze strony najbliższej rodziny. Według 57,14% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej wystarczająca. Z kolei, 42,86% wyraziło zdanie przeciwne w tej kwestii.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Dobre wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 60,17% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 51,69% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Następnie 42,37% wskazało na izolację, a 33,90% na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych. Z kolei, 29,66% wskazało na bezrobocie i tyle samo wskazało na brak akceptacji w środowisku lokalnym, a 25,42% zaznaczyło problemy

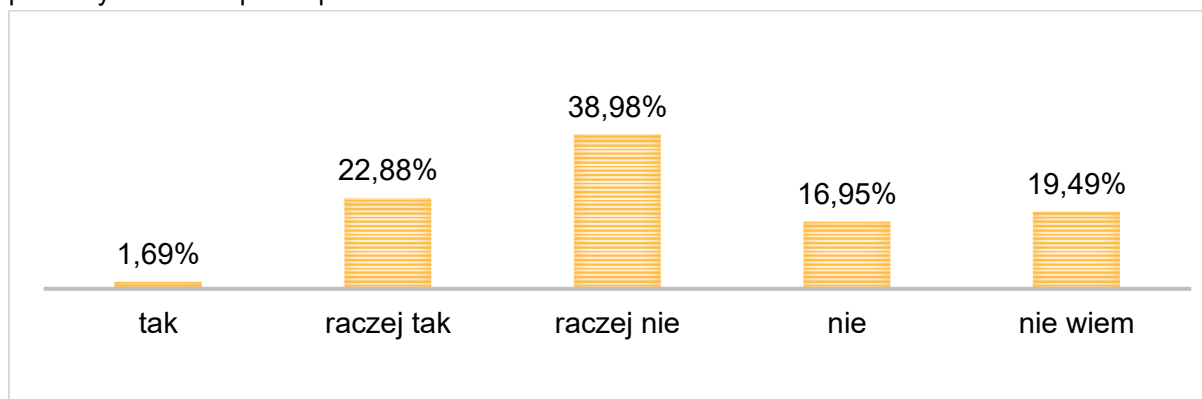
psychologiczne. Kolejno 4,24% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania oraz przyznało, iż problemem są trudności finansowe. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

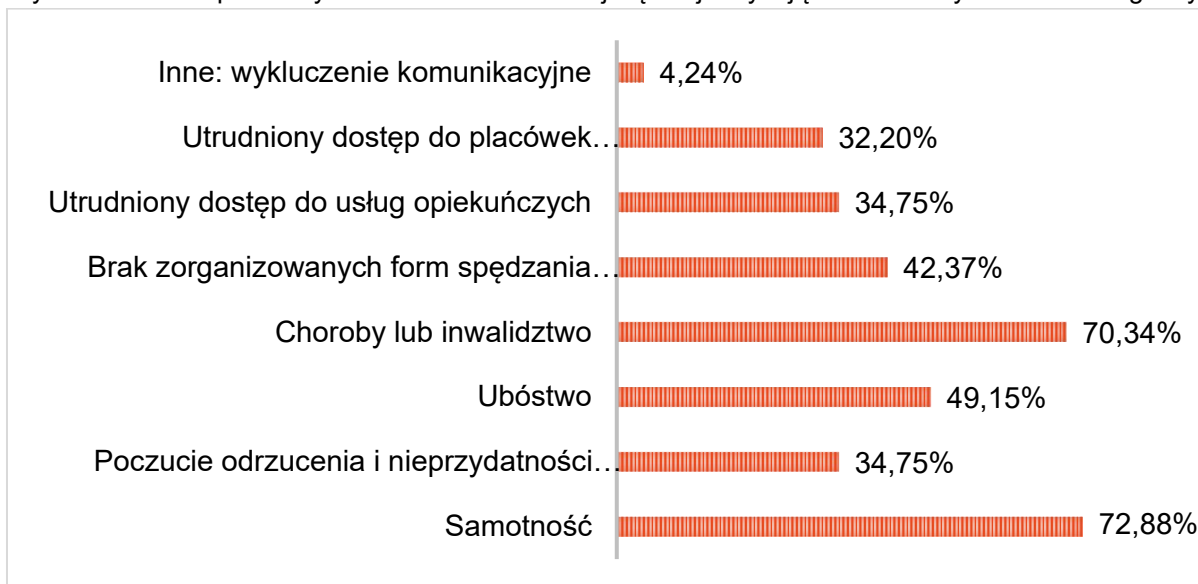
Ponadto, łącznie 55,93% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, natomiast łącznie 24,57% stwierdziło, iż takie potrzeby są uwzględniane. Pozostałe 19,49% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

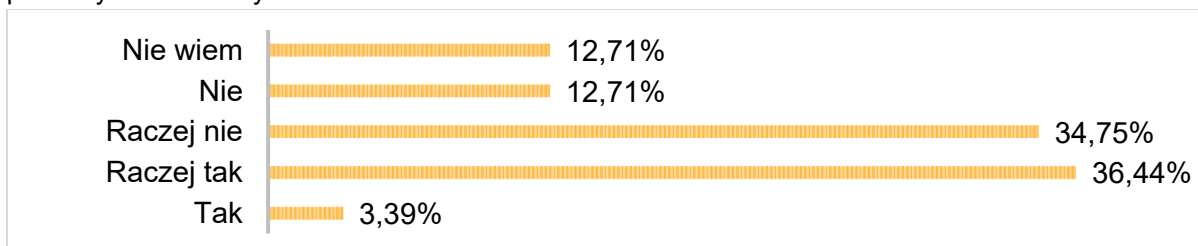
Poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (72,88%) oraz na choroby lub inwalidztwo (70,34%), a kolejno na ubóstwo (49,15%) oraz na brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (42,37%). Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych i poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (34,75%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (32,20%) oraz na wykluczenie komunikacyjne (4,24%). Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, łącznie 47,46% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Dobre nie uwzględniają potrzeb osób starszych. Z kolei, łącznie 39,83% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 12,71% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

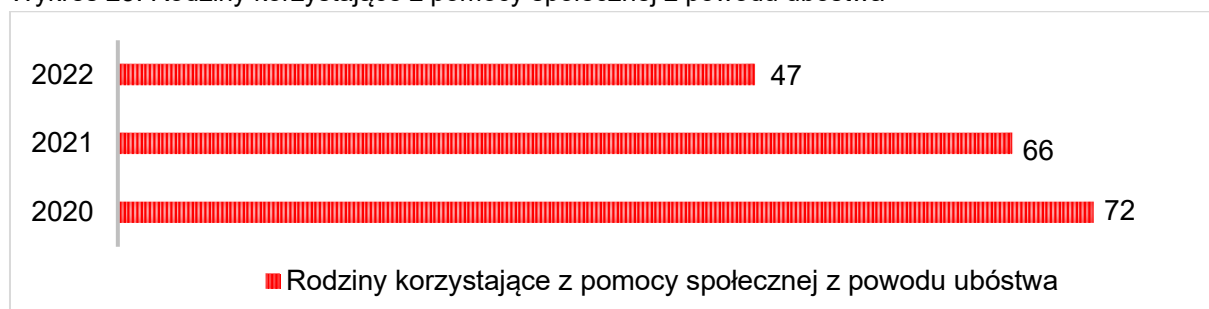
Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Pomocą w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w roku 2022 objętych zostało 62 osób, w tym: 29 uczniów w przedszkolu, szkołach podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych korzystało z gorącego posiłku w szkole. Ponadto, 14 osobom przyznano świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności.

Zgodnie z danymi GOPS w Dobrem, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Dobrze zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 44,12% ankietowanych. Natomiast 20,59% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 35,29% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka⁸.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

⁸ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

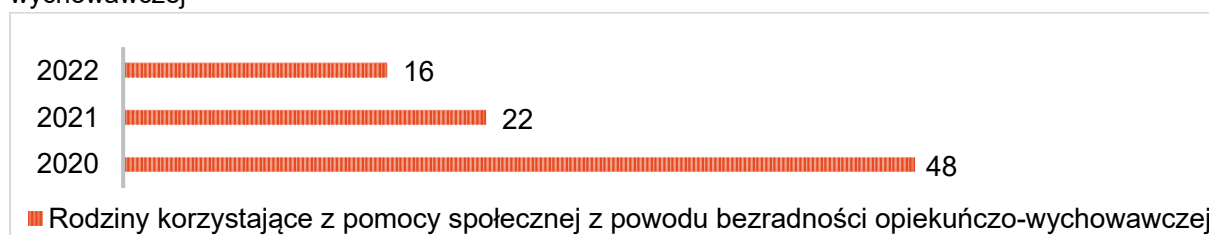
Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Asystent rodziny pełni ważną rolę w systemie wspierania rodziny. Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Asystent rodziny w 2022 roku pracował z 6 rodzinami w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców dziecko trafia do pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą organizuje powiat, natomiast umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. W rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku przebywało 4 dzieci z terenu gminy.

Analizując szczegółowe dane GOPS w Dobrem można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno niepełna rodzina oraz uzależnienia. Kolejno odpowiedzi wskazywały na wielodzietność, ubóstwo, niepełnosprawność/długotrwałą chorobę, niskie dochody oraz przemoc domową.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa⁹.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Zespół Interdyscyplinarny

Głównym celem Zespołu jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań

⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów. Ponadto do Zespołu należy:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Dobrem można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 4 posiedzenia,
- rok 2021: 5 posiedzeń,
- rok 2022: 4 posiedzenia.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 13 grup,
- rok 2021: 13 grup,
- rok 2022: 5 grup.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 16 posiedzeń,
- rok 2021: 13 posiedzeń,
- rok 2022: 6 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 13 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 6 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych (ogółem):

- rok 2020: 13 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 13 osób.

Tabela 18. W związku z procedurą „Niebieska Karta”

W związku z procedurą „Niebieska Karta”	Rok	Liczba
wpłynęło ogółem:	rok 2020	13
	rok 2021	14
	rok 2022	6
wpłynęło z ośrodka pomocy społecznej	rok 2020	0
	rok 2021	3
	rok 2022	0

wpłynęło z komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wpłynęło z placówek służby zdrowia	rok 2020	1
	rok 2021	1
	rok 2022	0
wpłynęło z policji	rok 2020	12
	rok 2021	10
	rok 2022	6
wpłynęło z placówek oświatowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0

Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku. Ponadto, w 2021 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa na przestrzeni ostatnich badanych trzech lat.

Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę:

- rok 2020: 13 formularzy,
- rok 2021: 3 formularze,
- rok 2022: 0 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C”:

- rok 2020: 13 formularzy,
- rok 2021: 9 formularzy,
- rok 2022: 3 formularze.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D”:

- rok 2020: 13 formularzy,
- rok 2021: 9 formularzy,
- rok 2022: 2 formularzy.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020: 24 rodziny,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 11 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2020: 13 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 6 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2020: 16 zakończonych procedur,
- rok 2021: 17 zakończonych procedur,
- rok 2022: 7 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2020: 10 zakończonych procedur,
- rok 2021: 8 zakończonych procedur,
- rok 2022: 3 zakończone procedury.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2020: 6 zakończonych procedur,
- rok 2021: 9 zakończonych procedur,
- rok 2022: 4 zakończone procedury.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- rok 2020: 13 osób,
- rok 2021: 14 osób,
- rok 2022: 6 osób.

W 2020 i 2021 roku odnotowano największą liczbę osób dotkniętych przemocą domową. Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu.

Tabela 19. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	14	14	6
kobiety	11	9	6
mężczyźni	2	5	0
nieletni	1	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	14	14	6
kobiety	2	3	1
mężczyźni	12	11	5
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	7	7	3
kobiety	0	0	0
mężczyźni	7	7	3
nieletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Dobrem

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu:

- rok 2020: 1 wniosek,
- rok 2021: 1 wniosek,
- rok 2022: 1 wniosek.

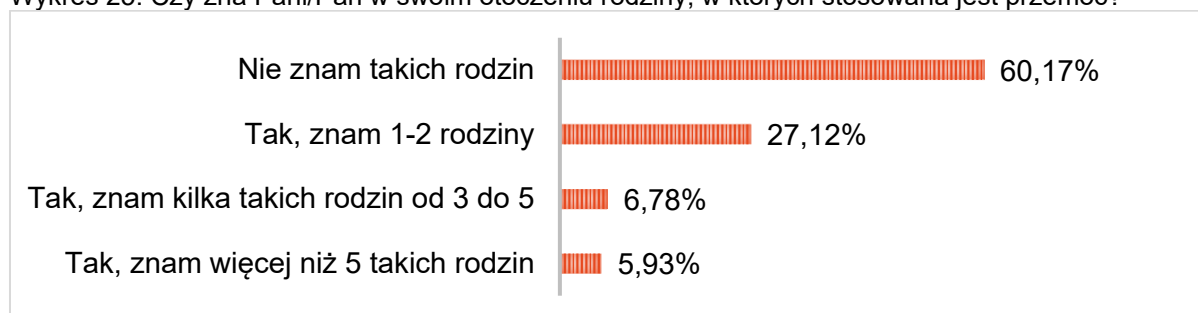
Ponadto, na przestrzeni lat 2020-2022 członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli regularnie w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 20. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Szkolenia dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba szkoleń	1	1	1

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 27,12% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 6,78% od 3 do 5 takich rodzin, a 5,93% zna ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 60,17% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 25. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 85,59% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 14,41% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic. Kilka osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 76,27% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 11,86% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 3,39% uznało, że rodzic

może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 8,47% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane wskazują, iż 31,36% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja, a kolejno Zespół Interdyscyplinarny i służba zdrowia. Pozostałe 68,64% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, 14,71% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Kolejno 11,76% stwierdziło, iż taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a 73,53% nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak zadane pytanie. Ponadto, 82,35% badanych nauczycieli spotyka się w swojej szkole z aktami agresji i przemocy wśród uczniów. Pozytywnym jest, iż wszyscy badani nauczyciele przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy między uczniami.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 69,84% uczniów klas piątych i szóstych oraz 76,34% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 1,59% uczniów klas piątych i szóstych oraz 9,68% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci.

Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka¹⁰.

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 53,39% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 33,90% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a 11,02% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Pozostałe 1,69% reaguje w inny sposób i jest to zależne od zachowania dziecka.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców, czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 82,20% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Kolejno 16,10% zadeklarowało, że raz na pół roku zdarzyło im się stosować takie kary, a pozostałe 1,69% stosuje takie kary kilka razy w miesiącu.

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 90,68% respondentów. Z kolei, 3,39% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 5,93% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 81,36% odpowiedziało

¹⁰ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

przecząco na tak zadane pytanie, a 11,86% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu. Z kolei, 6,78% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie.

W drodze badania okazało się również, że 56,78% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 16,95% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 26,27% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy pokazały, że 16,95% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 7,63% zna od 3 do 5 takich przypadków, a 3,39% potwierdziło znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 72,03% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Dobrze, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych wzrasta wraz z ich wiekiem.

Tabela 21. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	6,35%	29,03%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	6,35%	25,81%

Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Takie sytuacje potwierdziło 29,63% uczniów klas siódmych i ósmych mających za sobą inicjację alkoholową oraz 66,67% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Tabela 22. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	15,87%	39,78%
palenie papierosów	25,40%	55,91%
zażywanie narkotyków	0,00%	9,68%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu Gminy Dobrze. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz spożywania alkoholu.

Tabela 23. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	20,59%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	61,76%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	17,65%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	5,88%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	61,76%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	32,35%

alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	11,76%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	61,76%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	26,47%
narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	11,76%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	88,24%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Większość nauczycieli na poziomie bardzo dobrym lub dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych. Ponadto, tylko 38,24% wie czym są e-narkotyki, natomiast 61,76% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Warto zaznaczyć, iż 88,24% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami, natomiast 2,94% zaprzeczyło. Pozostałe 8,82% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Idąc dalej, 73,53% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego, natomiast 17,65% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 8,82% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W opinii 70,59% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Następnie 14,71% miało odmienne zdanie w tym temacie i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Ponadto, 70,59% nauczycieli było zdania, iż szkoły nie dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 11,76% respondentów, a pozostałe 17,65% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji¹¹.

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Dobrze, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 80,51% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 17,80% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem, a pozostałe 1,69% przyznało, że nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Następnie 47,46% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a pozostałe 52,54% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

¹¹ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

Zapytano więc rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 80,51% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 19,49% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie, twierdząc przede wszystkim, iż ich dzieci ograniczyły kontakty z rówieśnikami, zamknęły się w sobie oraz w nadmiernej ilości korzystały ze sprzętów elektronicznych.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 87,29% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 12,71% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z rówieśnikami oraz problemy z nauką.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 44,92% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, 20,34% zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami, a 1,69% przyznało, że zdarza się to często. Pozostałe 33,05% stwierdziło, że nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (95,76%). Pozostałe 4,24% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, wszyscy badani rodzice zaprzeczyli by taka sytuacja miała miejsce. Ponadto, wszyscy zaprzeczyli również, iż ich dzieci używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 20,34% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół i tyle samo stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 59,32% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 30,51% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 69,49% zaprzeczyło.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 79,66% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 20,34% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 66,10% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych, a 33,05% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 0,85% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

W drodze badania okazało się również, że zdecydowana większość badanych rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych,

w tym: 33,90% robi to bardzo często, a 58,47% zadeklarowało, że rozmawia rzadko na ten temat. Pozostałe 7,63% nigdy nie rozmawia z dziećmi na takie tematy.

Ponadto, 68,64% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom, natomiast 31,36% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 35,59% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 34,75% miało odmienne zdanie. Pozostałe 29,66% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Ponadto, 43,22% respondentów uznało, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach nie jest wystarczająca, natomiast 33,90% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 22,88% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 14,29% uczniów klas piątych i szóstych oraz 21,51% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Natomiast 14,29% uczniów klas młodszych oraz 13,98% uczniów klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku. Wielu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również wielu uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 24. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykane przejawy przemocy poza szkołą	11,11%	19,35%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	6,35%	12,90%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga), a w dalszej kolejności rodziców.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 61,90% badanych uczniów klas piątych i szóstych oraz 36,56% uczniów klas siódmych i ósmych.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Dobrze. Zdecydowana większość uczniów posiada wiedzę na temat tego zjawiska. Wielu uczniów także potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 25. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	19,05%	44,09%
stosowanie cyberprzemocy	4,76%	15,05%

Ponadto, wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 90,48% uczniów klas piątych i szóstych oraz 79,57% klas siódmych i ósmych.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Dla większości badanych uczniów hejt to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne oraz agresywne, nieprzyjemne, pełne pogardy i nienawiści słowa, jak również chęć obrażania innych. Ponadto, wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 26. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	
tak, doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	6,35%
uczniowie klas siódmych i ósmych	25,81%
tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	31,75%
uczniowie klas siódmych i ósmych	29,03%
nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	
uczniowie klas piątych i szóstych	23,81%
uczniowie klas siódmych i ósmych	18,28%
nie wiem	
uczniowie klas piątych i szóstych	38,10%
uczniowie klas siódmych i ósmych	26,88%

Wszyscy badani rodzice potwierdzili, iż wiedzą na czym polega zjawisko cyberprzemocy.

Zapytano również ankietowanych, czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. I tak, 75,42% respondentów odpowiedziało, że nie zna takich przypadków. Kolejno 22,03% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka, a 2,54% przyznało, iż ich dziecko doświadczyło cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Dobre, obejmuje lata 2018-2022. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od września do października 2023 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Obserwowana spadająca liczba rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, może świadczyć o poprawie sytuacji materialno-bytowej rodzin.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2022 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z ubóstwem, niepełnosprawnością, a kolejno długotrwałą lub ciężką chorobą.

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Dobre zarejestrowanych było 71 osób bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2018-2020 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrosła, natomiast od 2021 roku zaobserwowano spadek. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Dobre wynosiło w 2022 roku 4,6% (4,6% wśród kobiet i 4,6% wśród mężczyzn). Jest to więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,2%) oraz mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej – otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Dobre wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Wzrost udziału osób starszych w społeczności gminy wpływa nie tylko na sytuację ekonomiczną obszaru, lecz również na sytuację społeczną i konieczność prowadzenia działań zmierzających do zabezpieczenia różnego rodzaju potrzeb związanych z organizacją systemu wsparcia dla starzejącego się społeczeństwa i przystosowanie przestrzeni do potrzeb coraz liczniejszej grupy seniorów. Pociąga to za sobą również wzrost wydatków na świadczenia w formie usług opiekuńczych, pomocy w naturze jak i pomocy instytucjonalnej, co wymusza dostosowanie polityki senioralnej do potrzeb mieszkańców Gminy Dobre.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: samotność, choroby lub inwalidztwo, bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji), izolacja, ubóstwo, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, brak odpowiedniej komunikacji PKS, odrzucenie oraz brak pomocy ze strony najbliższej rodziny.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Dobre wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 4,09. Jak wynika z odpowiedzi, 44,07% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 33,05% uważa, iż jest to problem powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Dobre okazały się problem ubóstwa, problem bezrobocia oraz problem przemocy.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 39,83% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 14,41% osobiście doświadczyło przemocy domowej. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest w niewielkim stopniu zauważalny na terenie gminy. Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę przedszkolną oraz instytucji kultury na terenie Gminy Dobre, natomiast najbardziej niezadowoleni są z oferty działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Dobre.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Dobrze oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strengths) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowią barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Dobrze;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Dobrze oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Dobrze uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,
- rynek pracy,

- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 2 przychodni zdrowia. • Funkcjonowanie prywatnego gabinetu stomatologicznego. • Działalność 2 ogólnodostępnych aptek. • Funkcjonowanie rehabilitacji oraz sklepu rehabilitacyjnego ze sprzętem i zaopatrzeniem medycznym. • Prowadzenie bezpłatnych badań słuchu oraz wzroku. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy. • Wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Długie kolejki do lekarzy. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Profesjonalna kadra GOPS.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych.
- Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Słabe strony

- Zbyt mała aktywność społeczna osób zagrożonych wykluczeniem.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zjawisko wyuczonej bezradności rodziny.
- Uzależnienie rodziny od pomocy społecznej.
- Zubożenie społeczeństwa.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 84,75% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (54,24% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (27,97% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (6,77% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (39,83% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (14,41% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od Internetu, telefonu, gier komputerowych oraz zakupów.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów. • Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych. • Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach. • Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień. • Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych. • Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Niewystarczająca liczba miejsc pracy chronionej.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych.
- Działalność Gminnego Żłobka w Dobrem „Małe Zuchy”.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna, oferta opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy.
- Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów.
- Dożywianie dzieci w szkołach.
- Działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrem.
- Działalność Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Dobre.

Słabe strony

- Niewystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych.
- Przeciętnie oceniana oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.
- Niewystarczająca liczba propozycji spędzania czasu wolnego.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach.
- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia.
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Przystąpienie do programu: „Opieka wytchnieniowa”.
- Działalność Kół Gospodyń Wiejskich.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.
- Niewystarczające działania w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych i samotnych oraz rodzin o niskim statusie materialnym.
- Niewystarczająca liczba form integracji i aktywizacji osób starszych.
- Niewystarczająco oceniane działania na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.

- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zagrożenia

- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Dobre wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Dobre w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi (41,53%) oraz wsparcia osób starszych (26,27%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (20,34%).

Tabela 27. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

41,53%	przeciwdziałanie alkoholizmowi
26,27%	wsparcie osób starszych
20,34%	zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
16,95%	ograniczanie bezrobocia
16,10%	ochrona zdrowia pomoc osobom z niepełnosprawnościami przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej wspieranie rodzin wielodzietnych

12,71%	przeciwdziałanie narkomanii
11,86%	przeciwdziałanie ubóstwu zapewnienie opieki w żłobkach
11,02%	zapewnienie opieki przedszkolnej
8,47%	zapobieganie bezdomności
5,08%	ochrona macierzyństwa
4,24%	inne: komunikacja bezpieczeństwo na drogach dostępność infrastruktury sportowej pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Dobre została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Dobre w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Drogą do budowania wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Dobre jest partnerska współpraca wszystkich podmiotów polityki społecznej, solidarność i otwartość na człowieka oraz rodzinę, ciągłe doskonalenie i dostosowywanie oferty wsparcia do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2022 rok, natomiast na wartość docelową 2030 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem.

<p>1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa</p>
<p>KIERUNKI DZIAŁANIA:</p> <p>1.2.1 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);</p> <p>1.2.2 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.</p>
<p>1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju</p>
<p>KIERUNKI DZIAŁANIA:</p> <p>1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;</p> <p>1.3.2 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;</p> <p>1.3.3 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.</p>
<p>1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia</p>
<p>KIERUNKI DZIAŁANIA:</p> <p>1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;</p> <p>1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;</p> <p>1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez upublicznianie informacji.</p>
<p>OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:</p> <p>Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030</p>

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dobrze, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny;
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;

- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;
- Liczba udostępionych informacji na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	90 rodzin	spadek
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	16 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	GOPS	6 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	GOPS	86 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	398 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS, PCPR	4 dzieci	spadek
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	18 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	191 rodzin	wzrost
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	11 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS, GOK, Stowarzyszenia	5 inicjatyw	min. 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	placówki oświatowe	5 nauczycieli	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	6 inwestycji	min. 1 inwestycja na 2 lata w okresie trwania Strategii

Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	226 osób	spadek
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	474 osoby	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia	4 programy	min. 1 program na rok w okresie trwania Strategii
Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	2 placówki	utrzymanie na dotychczasowym poziomie
Liczba udostępnionych informacji na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, ośrodki zdrowia	1 informacja	utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.3.1 Wsparcie materialne osób bezdomnych;
- 2.3.2 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dobrze, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;
- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;

- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	47 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich	UG	1 organizacja	wzrost
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	29 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	24 uczniów	wzrost
Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	66 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych	GUS	71 osób	spadek
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	37 osób	spadek
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	10 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, GOPS, PUP	10 inicjatyw	wzrost
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	1 placówka	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	3 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	3 osoby	spadek
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	3 osoby	spadek

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.2 Zapewnienie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.3 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.4 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.6 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.7 Udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.8 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadarek w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;
- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;

- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dobrze, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich

uzależnień oraz problemu przemocy;

- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doznających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych/opracowanych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	15 rodzin	spadek
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	1 pakiet	min. 1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym	GKRPA	14 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	6 rozmów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	2 wnioski	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemu przemocy	UG	0 organizacji	wzrost
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	GKRPA, GOPS	0 szkoleń	1 szkolenie raz na 2 lata dla członków GKPRPA

Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	0 kampanii	min. 1 kampania raz na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	1 program	min. 2 programy na rok w okresie trwania Strategii
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	0 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI, Policja	6 rodzin	spadek
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	0 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zakupionych/opracowanych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	1 pakiet	1 pakiet na 3 lata w okresie trwania Strategii

Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	GOPS, ZI	0 osób	wzrost
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	1 kampania	min. 1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	1 szkolenie	min. 1 szkolenie na dwa lata dla wszystkich osób zajmujących się tematem przemocy domowej

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.2 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.3 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.4 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.5 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.6 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.7 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.8 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Dobrze, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, rodzin oraz seniorów;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	34 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	31 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	9 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe, placówki kulturalne	0 kampanii	kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	0 inwestycji	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	2 organizacje	wzrost

Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	11 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, rodzin oraz seniorów	UG, GOPS, placówki kulturalne	5 działań	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wolontariuszy	GOPS	2 osoby	wzrost
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	1 osoba	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem,
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami,
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia,
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów,
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa,
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zmniejszenia skali przemocy domowej,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześniej działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 28. Analiza ryzyka dla Gminy Dobre

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	średni
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Dobre w działania w ramach programów	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zmierających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze, przeznaczone będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu

Tabela 29. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	3 880 000 zł
2024 rok	4 074 000 zł
2025 rok	4 277 700 zł
2026 rok	4 491 585 zł
2027 rok	4 716 164 zł
2028 rok	4 951 972 zł

2029 rok	5 199 571 zł
2030 rok	5 459 550 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Dobrze, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia oraz Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Dobre.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Dobre,
- Wieloletni Program Współpracy Gminy Dobre z organizacjami pozarządowymi.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrem.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030, dostępny będzie na stronie internetowej:

- ***Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dobrze***

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronie internetowej.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030, to najważniejszy dokument Gminy Dobrze stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022.....	13
Tabela 3. Realizowane programy profilaktyczne przez NZOZ „Dobre Zdrowie”.....	21
Tabela 4. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	23
Tabela 5. Przesłpstwa na terenie gminy.....	23
Tabela 6. Liczba osób pracujących w latach 2018-2022	31
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe	35
Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Dobre.....	39
Tabela 9. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej..	43
Tabela 10. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	44
Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	44
Tabela 12. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022	47
Tabela 13. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	53
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	54
Tabela 15. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	59
Tabela 16. Podział mieszkańców ze względu na wiek	60
Tabela 17. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	64
Tabela 18. W związku z procedurą „Niebieska Karta”	75
Tabela 19. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	78
Tabela 20. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.....	79
Tabela 21. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	83
Tabela 22. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	84
Tabela 23. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	84
Tabela 24. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	90

Tabela 25. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	91
Tabela 26. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	92
Tabela 27. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	104
Tabela 28. Analiza ryzyka dla Gminy Dobrze	129
Tabela 29. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrze na lata 2023-2030.....	131

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Dobrze w powiecie mińskim.....	12
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	18
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?.....	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?	29
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS.....	33
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	40
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	41
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	48
Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	49
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu? 51	
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	51
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	54
Wykres 16. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii	56

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	61
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	61
Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?.....	66
Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	66
Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	67
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	67
Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	69
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	71
Wykres 25. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	79

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kęпка A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkiewicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Raport o stanie Gminy Dobrze za 2022 rok;
13. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
14. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
16. Strategia Rozwoju Powiatu Mińskiego na lata 2021-2030;
17. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 203+;

18. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1908>;
2. <https://miskmazowiecki.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnospawnych>.